

FÖRVALTNING AV ÄLG I VÄSTERBOTTEN: MÄRKNING AV ÄLG SOM EN DEL AV VILTÖVERVAKNINGEN

Delrapport märkning Åsele 2003/2004

**Göran Ericsson, Holger Dettki, Lars Edenius,
John Ball & Eric Andersson**

Arbetsrapport 2004

SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET
Institutionen för skoglig zooekologi

S-901 83 UMEÅ
Tfn: 090-786 83 93

Fax: 090-786 81 62

FÖRVALTNING AV ÄLG I VÄSTERBOTTEN:

MÄRKNING AV ÄLG SOM EN DEL AV VILTÖVERVAKNINGEN

Delrapport märkning Åsele 2003/2004

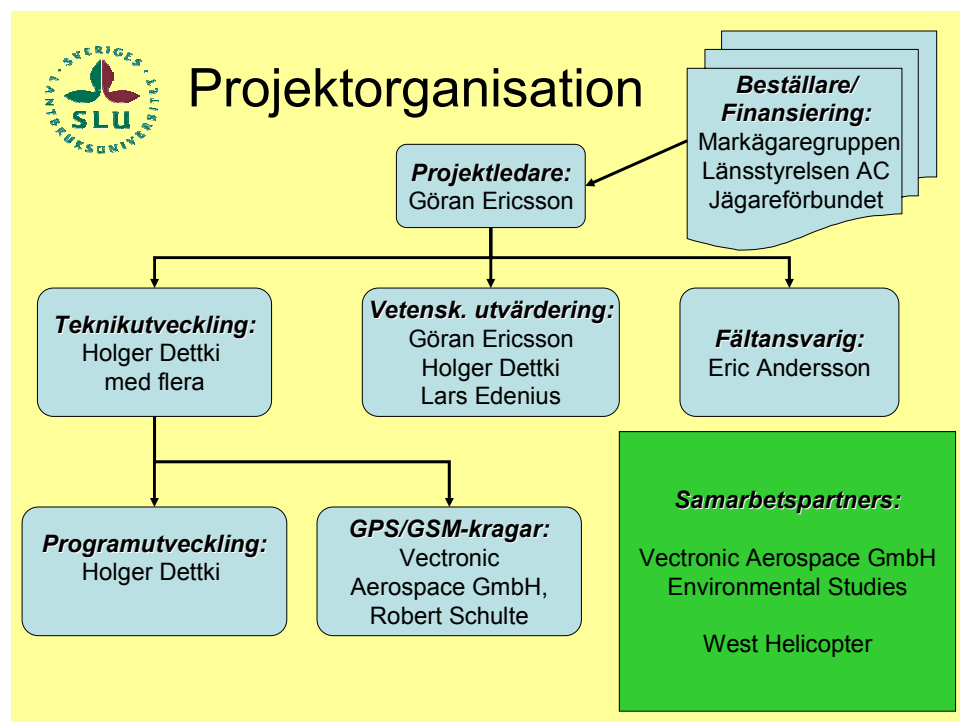
Rapporten och ytterligare information återfinns på <http://www-moosetrack.slu.se>.
Copy©- och upphovsrätt författarna. Sprid gärna rapporten - men ge källhänvisning.

Göran Ericsson, Holger Dettki, Lars Edenius, John Ball, och Eric Andersson
Institutionen för skoglig zooekologi
SLU
901 83 Umeå

Inledning

Projektet drivs och finansieras av markägaregruppen i Västerbotten, länsstyrelsen i Västerbotten och Jägareförbundet, Västerbotten. Institutionen för skoglig zoologi, SLU, Umeå är kopplade till projektet för märkning och vetenskaplig uppföljning.

Vetenskaplig projektledare och koordinator är Göran Ericsson. Projektet beräknas pågå i fyra år med undersökningar i ett område per år. Varje år identifierar beställargruppen ett område där det finns behov av en systematisk uppföljning av älg för att underlätta förvaltningsbeslut i Västerbotten. Åsele valdes som första område.

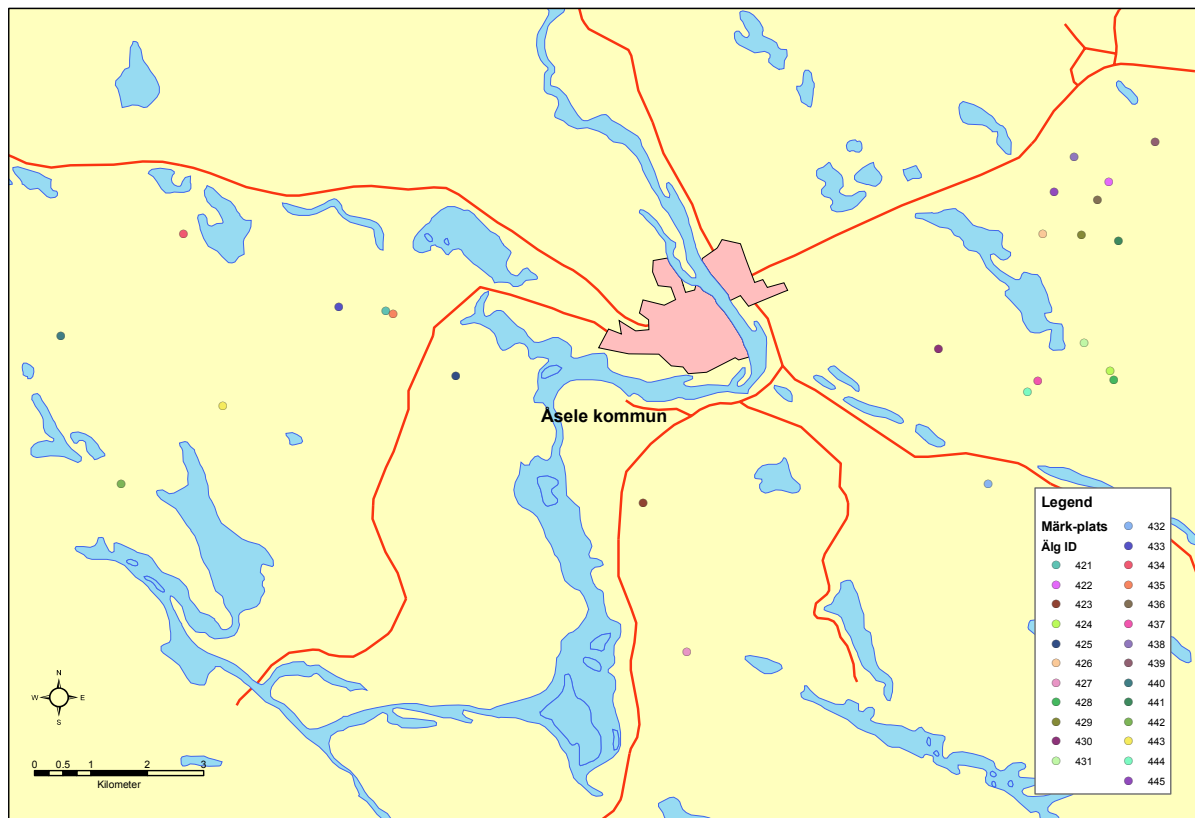

Figur 1. Projektorganisation 2003/2004.

Bakgrund

I koncentrationsområden ökar älgtätheten lokalt under vintern. Det medför att betesskadorna ökar i dessa områden. Främst riskerar man att få vinterbetning i områden där det finns tallungskog (hyggen eller föryngringsytor för tall). Viltskador orsakade av jaktbara arter som älg ersätts normalt inte utan grundprincipen är att jakt ska användas för att minska effekterna för en skadelidande. Ett centralt problem för är att älgen orsakar skador under den tid när jakt inte är tillåten, och att älgarna kan komma från andra områden än det område man har upprättat en förvaltningsplan för. För att anpassa förvaltningen på lokal och regional nivå krävs kunskap om hur stort området är och varifrån älgarna i ett koncentrationsområde kommer ifrån. Dessutom, för att hantera detta vid bland annat licenstilldelning, krävs att man vet hur stor andel av älgarna i ett koncentrationsområde kommer från närområdet (exempelvis den egna jaktvårdskretsen, länet), och hur många som vandrar in från andra områden. Det avgör på hur stora områden man bör samverka över vad gäller avskjutning, för att dels kunna hantera skadeproblematiken, men också för att på klokt och hållbart sätt nyttja den viktiga resursen älg i relation till andra samhällsintressen. Ovanstående problematik är bakgrunden till den satsning som beställargruppen gör i Västerbotten under fyra år.

År 2003 utvaldas koncentrationsområdet i anslutning till Åsele tätort av beställargruppen som det område man ville ha mer uppgifter om (Figur 2). Första veckan i mars 2003 försågs 25 älgkor med en kombinerad GPS-mottagare för positionsbestämning och GSM/SMS-enhet för datarapportering via mobiltelefonnätet.

Figur 2. I mars 2003 märktes 15 älgkor öster om och 10 älgar väster och söder om Åsele i Västerbotten

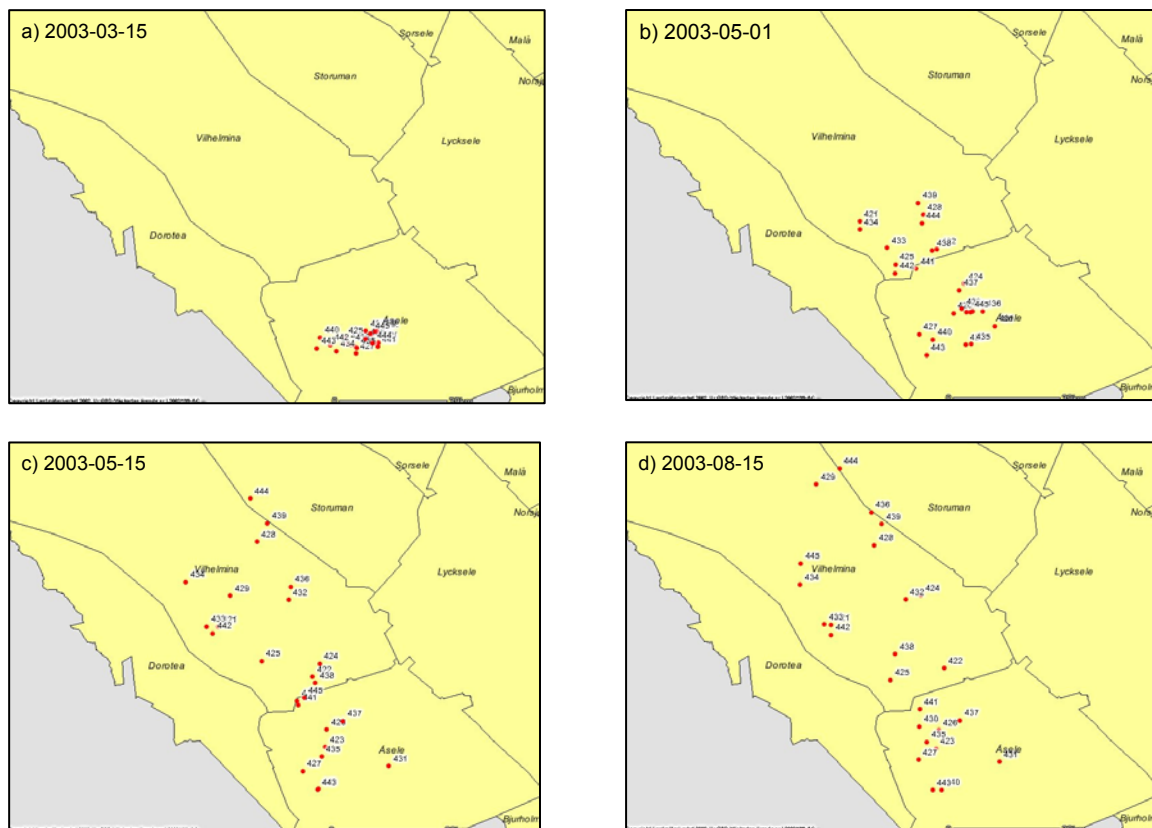
Syfte

Syftet med Åselemärkningen 2003, och uppföljningen till och med februari 2004 då halsbanden togs av de märkta älgarna, var att:

- Bestämma när vandringen sker från, respektive till ett område.
- Uppskatta hur stor andel älgarna i Åseleområdet som kommer från andra jaktenheter.
- Fastställa varifrån invandrande älgar kommer ifrån, och vart utvandrande älgar tar vägen.
- Identifiera vilka områden som utnyttjas under vandringen.
- Uppskatta hemområdesstorlek

Resultat

Märkningen i koncentrationsområdet skedde första veckan i mars 2003. Tiden valdes utifrån den lokala kunskapen om när vandringen normalt sker och utifrån kunskap från tidigare märkningar. Vandringen från vinter till sommarområdet sker normalt under ganska kort tid, vanligen 2-4 veckor (Figur 3).

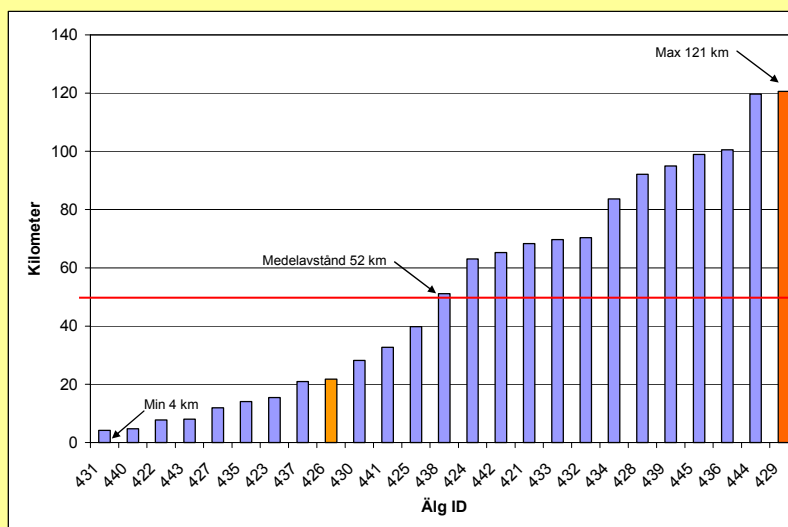
Figur 3. Älgarnas positioner strax efter märkningen (a), under maj månad (b, c) och under sensommaren (augusti, d) 2003.

Vid jaktstart såg läget ut som under sommaren. Av de 25 märkta älgarna var 1 kvar i vinterns märkningsområde, 10 kvar i Åsele kommun och 15 älgar i andra kommuner. Notera att de älgar som rörde sig från märkningsområdet huvudsakligen förflyttade sig i nordvästlig riktning.

När det var dags att plocka av halsbanden i februari 2004 hade älgarna återkommit till det ursprungliga märkningsområdet. Radiouppföljningen visade att huvuddelen av älgarna slutligen återkom till koncentrationsområdet efter 1 december.

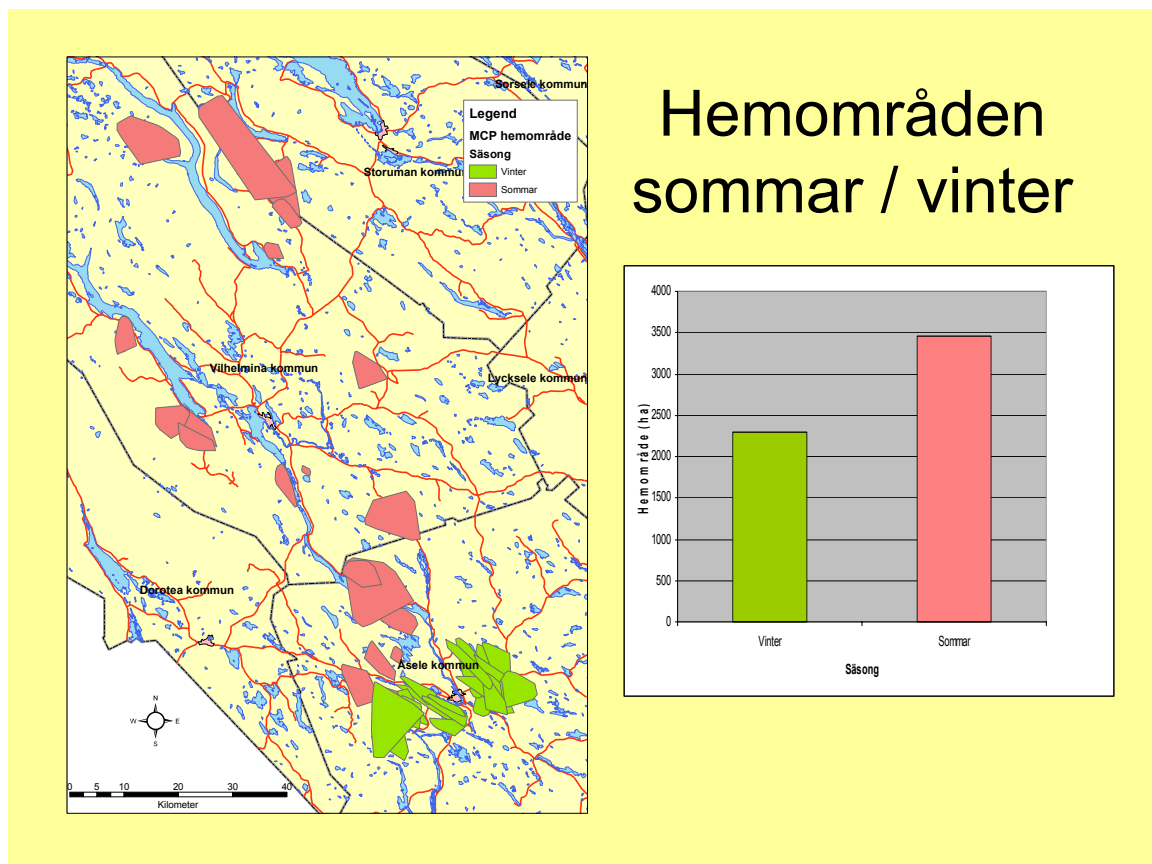
Om vi beräknar fågelvägen som älgarna förflyttat sig från vinter- till sommarområde ser vi att älgarna sprider ut sig jämnt. Medelavståndet från märkplats till sommarområde var 54 km. Den mest "stationära" älg hade sitt sommarområde 4 km från märkplats och den älg som förflyttade sig längst hade sitt sommarområde 117 kilometer från vinterområdet. Det finns inget som styrker att det skulle finnas en distinkt "vandrande" population som kommer till koncentrationsområdet runt Åsele (Figur 4).

Avstånd från märkplatser runt Åsele till sommarområden

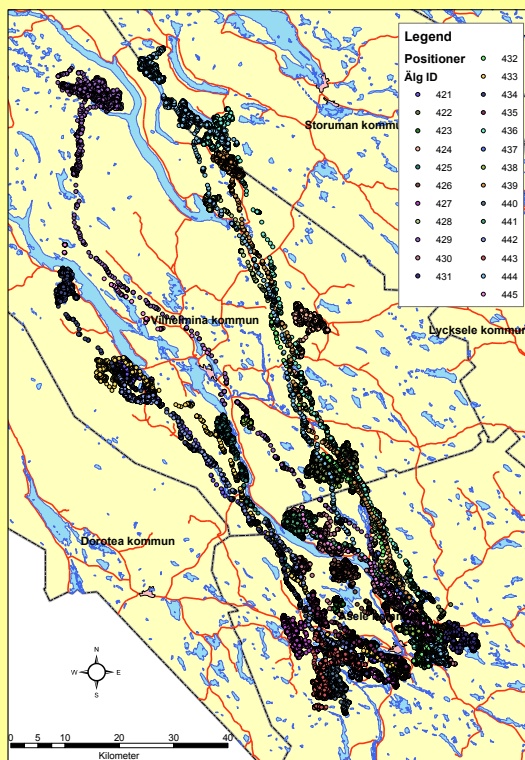

Figur 4. Avstånd (fågelvägen) från vinterområden (märkplats) till sommarområden för de 25 älgar som märktes i mars 2003 runt Åsele.

Intressant för älgförvaltningen kan vara att titta på hur sommar- och vinterhemområden såg ut under 2003 (Figur 5).

Figur 5. I figuren är sommarområden röda och vinterområden gröna.

Rörelse- eller vandrings-
vägar från vinter- till
sommarområdet för både
stationära och vandrande
älgar

Figur 6. Ett problem med hemområdesberäkningar är att avgränsa "sommar" respektive "vinter"

10 av älgarna (40%) älgarna var kvar i Åsele kommun hela året. Det är viktigt att komma ihåg att det är svårt att klart avgöra vad som är ett hemområde för de älgar som vandrar, och att det också är svårt att klart dra en gräns mellan vad som är en vandrande och vad som är en stationär älg. (Figur 6).

Slutord

Innehållet i delrapporten för märkningen i Åsele 2003/2004 ansvarar författarna för. Rapporten har utformats efter riktlinjer från beställargruppen. Forskargruppen har medvetet valt att inte kommentera eventuella konsekvenser av resultaten för förvaltningen av älg eftersom det ligger utanför vårt uppdrag och mandat. Givet att vi kan få medel från andra finansiärer är vår ambition att gå vidare och genomföra mer detaljerade analyser vad avser älgarnas utnyttjande av olika skogsbestånd. Dock kommer en del av dessa analyser att genomföras när hela det fyraåriga projektet slutredovisas tillsammans med beställargruppen.

Vi vill rikta ett stort tack till de jägare, markägare och andra som bidragit till ett första, mycket lyckat år för projektet "Förvaltning av älg i Västerbotten: Märkning av älg som en del av viltövervakningen". Tack!

För forskargruppen

Göran Ericsson, docent
Institutionen för skoglig zooekologi, SLU
901 83 Umeå
070-6765012
<http://www.szooek.slu.se/>